

ROLA LITERATURY W ROZWOJU DZIECKA W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

Rodzice!

Od najmłodszych lat czytajcie książki z dzieckiem. W przyszłości możecie liczyć na jego szacunek, mądrość i wrażliwość na los drugiego człowieka. Czytanie na głos dzieciom, przynajmniej przez 20 minut codziennie, to najlepsza inwestycja na przyszłość.

Literatura dla dzieci odgrywa ogromną rolę we wszechstronnym rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym. Kontakt z książką pozwala rozwinąć w młodym czytelniku wrażliwość i empatię wobec drugiego człowieka. Dużą rolę w rozwoju czytelnictwa dzieci odgrywają zatem rodzice/nauczyciele/wychowawcy, którzy umiejętnie wprowadzając małego czytelnika w świat literatury pomagają mu zrozumieć sytuacje, które mają miejsce w jego najbliższym otoczeniu. W promowaniu znaczenia literatury dla dzieci znaczącą rolę odgrywają także akcje promujące ten właśnie sposób poznawania świata i zgłębiania wiedzy. Ogromnym wsparciem dla dziecka w wieku przedszkolnym są właściwie dobrane teksty, na podstawie których młodzi czytelnicy, podobnie jak bohaterowie ulubionych baśni, bajek czy opowiadań uczą się osvajania z nową sytuacją, dokonywania wyborów, podejmowania decyzji, samodzielności, obowiązkowości, przezwyciężania trudności. Literatura przygotowuje dziecko do umiejętnego rozpoznawania i odczuwania emocji, które wiążą się nie tylko z pozytywnymi sytuacjami lecz także z tymi, które powodują ból smutek, rozczarowanie czy strach. Dziecko w wieku przedszkolnym odkrywa świat wykorzystując różnorodne środki dostarczające mu wiedzy. Książka stanowi w rękach dziecka "narzędzie", które ukazując literackie spojrzenie na świat wzbudza ciekawość, rozwija zainteresowania, przygotowuje dziecko do odbioru literatury wysokoartystycznej.

Literatura odgrywając istotną rolę we wszechstronnym rozwoju dziecka pomaga w realizacji funkcji poznawczych, dydaktyczno-wychowawczych, estetycznych, dostarczając wiedzy o człowieku i jego przeżyciach, poruszając skomplikowane kwestie moralne.

Kontakt z książką pozytywnie wpływa także na kształtowanie się u młodego odbiorcy wrażliwości czytelniczej, sprzyja zgłębianiu wiedzy poprzez teksty merytorycznie dostosowane do potrzeb dziecka. Rolę książki określa się przecież jako "wiernego przyjaciela, niewyczerpane źródło wiedzy i przewodnik po labiryncie świata". Kontakt dziecka z literaturą stanowi pewnego rodzaju "sytuację poradniczą", która sprowadza się do ukazania problemu, przekazania emocji oraz informacji. Tekst literacki staje się wówczas poradą, która choć nie jest wprost zasygnalizowana, a ukryta w treści utworu, zachowaniu bohaterów lub ich historii, to jednak poprzez konkretne zachowanie postaci i wynikający z tekstu morał wskazuje czytelnikowi sposób rozwiązania problemu, w jakim się znalazł. Postawa bohaterów wpływa na wskazanie dziecku drogi postępowania poprzez dostrzeżenie, przeanalizowanie, zrozumienie i znalezienie rozwiązania sytuacji problemowej.

Książka dla dziecka w wieku przedszkolnym staje się przewodnikiem po świecie wartości, uczy spostrzegawczości, dostarcza wzruszeń, przybliża zachowanie postaci literackich, które są często odzwierciedleniem małego czytelnika, czy to w wyglądzie czy w zachowaniu. Dziecko dostrzega znaczenie słowa pisanego, uczy się analizować i wyciągać wnioski, a przy tym, jak to w baśniach bywa, przenosi się "w czasie i przestrzeni", rozwija wyobraźnię, wraz z bohaterem doświadcza określonych wzorów zachowań, uczy się odróżniania dobra od zła, postępowania według określonych norm moralnych.

Mimo że pierwszy kontakt dziecka z książką sprowadza się najczęściej do obejrzenia ilustracji, to jednak obrazowość i skonkretyzowanie sytuacji w jakiej znalazł się bohater utworu, pozwala na przeanalizowanie wydarzeń. Raz z wiekiem odbiorcy, w książkach dla dzieci, kolorowe ilustracje ustępują miejsca tekstowi. Wśród książek dla dzieci odnajdziemy obok najbardziej popularnych bajek i baśni, także teksty popularnonaukowe, przybliżające np. świat owadów, świat zwierząt domowych, świat zwierząt dzikich, świat kolorów czy kształtów. Książka dla dziecka w wieku przedszkolnym staje się źródłem wiedzy o otaczającym świecie, wskazuje wzorce postępowania, rozwija wyobraźnię, wzbogaca język. Utwór literacki staje się dla dziecka przewodnikiem po nieznanym świecie, przybliża wartości etyczne, ukazuje bohaterów z różnych środowisk i w różnych światach przedstawionych. Książka daje małemu dziecku możliwość przeniesienia się na inny kontynent, poznania odległych planet, poznania dzieci zamieszkujących inne miejscowości i kraje, ich zainteresowań i marzeń, smutków i radości.

W świecie zdominowanym przez media, niezwykle ważną rolę odgrywa rozbudzanie zainteresowań czytelniczych dziecka i kształtowanie jego światopoglądu. Codzienne czytanie dziecku dla przyjemności jest czynnością prawdziwie magiczną, zaspokaja bowiem wszystkie potrzeby emocjonalne dziecka, znakomicie wspiera jego rozwój psychiczny, intelektualny i społeczny, jest jedną z najskuteczniejszych strategii wychowawczych, a przy tym przynosi dziecku ogromną radość i pozostawia cudowne wspomnienia. Teksty dla dzieci wspierają dziecko w jego samodzielności, dążeniu do celu, radości z pokonania kolejnej bariery. Pomagają uzyskać odpowiedź na nurtujące dziecko pytanie. Wskazują rodzicom jak ważne są dla dzieci przeżywane przez nie emocje, nie zawsze są dla nich zrozumiałe. Domowe czytanie stać się może codziennym rytuałem, na który czekać będą zarówno rodzice, jak i dzieci. To także czas, który często zabiegany rodzic poświęca wyłącznie dziecku, buduje wzajemne relacje, dziecko czuje się bezpieczne i kochane, zacieśnia się wspólna więź, która odgrywa istotną rolę w społecznym i emocjonalnym rozwoju dziecka. Rodzice, którzy czytają w domu swoim dzieciom, uświadamiają im znaczenie literatury, ukazują jej zalety, dają wzór do naśladowania. Umiejętnie dobrana lektura procentować będzie w przyszłości zamiłowaniem do książek, z czytania których młody odbiorca będzie czerpał wiele radości.

Dużą rolę w kształtowaniu u dziecka nawyku czytania odgrywają rodzice, którzy poświęcając choćby kilkanaście minut dziennie na wspólne czytanie z dzieckiem, stają się pomostem między tekstem literackim a młodym czytelnikiem. To rodzic staje się pierwszym przewodnikiem po świecie baśni i bajek, odkrywa wraz z dzieckiem znaczenie sztuki słowa. Kontakt dziecka z literaturą uczy podejmowania decyzji i analizowania wydarzeń, możliwość utożsamienia się z bohaterem literackim pozwala na wspólne z nim przeżywanie radości i smutków, pomaga w odbyciu dalekich podróży, rozwija wyobraźnię. Umiejętne dostosowanie tekstu beletrystycznego do zainteresowań, potrzeb, wieku i rozwoju dziecka wpłynie na kształtowanie się jego kompetencji społecznych oraz umiejętność dostrzegania, zrozumienia i poszanowania emocji wyrażanych przez innych. Dziecko podczas czytania z dorosłym czuje się bezpieczne, kochane, a przy okazji ćwiczy się w skupianiu uwagi, rozbudowuje słownictwo i wiedzę, co jest dobrym wstępem do samodzielnego czytania i nauki. Literatura dla dzieci odgrywa ogromną rolę we wszechstronnym rozwoju dziecka. Kontakt dziecka z książką wzbogaca jego wiedzę o otaczającym świecie. Bogactwo poruszanej problematyki, właściwie dobrany do możliwości percepcyjnych dziecka tekst, rozwija w nim chęć sięgania po kolejne egzemplarze. Nieoceniona jest zatem rola dorosłych, którzy czytając dzieciom książki, przyczynią się do rozwoju u nich czytelnictwa oraz zamiłowania do sięgania po wybrany tekst.

Opracowała: Renata Zaliwska-
nauczyciel Przedszkola Publicznego Nr 1 w Krapkowicach
na podstawie artykułu dr I. Kiełtyk-Zaborowskiej pt.:
„Rola literatury w rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym”